

Start bun pentru scoala - program intercultural de optimizare a adaptarii copiilor romi la cerintele scolare

Introducere

Ideea proiectului “Start bun pentru scoala” a aparut in urma unor serii de intalniri organizate de UNICEF cu Ministerul Educatiei si Cercetarii si Romani CRISS. Problema de la care s-a pornit a fost rata foarte mare a abandonului scolar in randul copiilor care apartin comunitatii de romi si lipsa unor modele care sa raspunda solutionarii acestei nefericite realitati. Dupa ce s-a conturat o forma a proiectului s-a trecut la definirea responsabilitatilor partenerilor in proiect prin implicarea acestora in diferite activitati presupuse de proiect.

Prima faza a proiectului a fost selectionarea unei comunitati de romi care se confrunta cu probleme care tin de abandon scolar si neadaptare la cerintele scolii.

Un criteriu important al selectiei localitatii in care sa fie implementat proiectul a fost participarea autoritatilor locale in procesul de derulare a proiectului.

UNICEF a solicitat organizatiei Romani CRISS o posibila localitate care sa raspunda criteriilor mentionate mai sus. In baza experientei dovedite prin proiectele locale ale Romani CRISS s-a propus initial ca proiectul sa fie pilotat in doua localitati respectiv: Bailesti, judetul Dolj si Panciu, judetul Vrancea, localitatea aleasa fiind Panciu, judetul Vrancea.

Durata proiectului : iunie 2001- iunie 2002

Finantator: Reprezentanta UNICEF

Grupul tinta: un numar de 30 de copii romi care nu au mai frecventat gradinita sau scoala ori nu s-au adaptat cerintelor scolii, confruntandu-se cu esecul si, adesea cu abandonul scolar.

Obiectivele proiectului

Proiectul a urmarit pregatirea pentru mediul scolar, favorizand integrarea si reusita scolara a copiilor romi cu varsta cuprinsa intre 6-12 ani, care nu au frecventat gradinita sau scoala (sau care au abandonat scoala).

Activitatile desfasurate in perioada iunie-august 2001 in cadrul proiectului au fost inregistrate prin diferite metode de culegere a datelor, descrise succint in continuare.

Implementarea proiectului

Implementarea proiectului “Start bun pentru scoala” a inceput in luna mai 2001 si a fost realizata de echipa de coordonare a proiectului (constituită partial in acea perioada). Primul pas in implementarea proiectului a fost realizarea unui studiu de fezabilitate in localitatea Panciu.

Studiul de fezabilitate

In perioada 26 aprilie- 1 mai 2001 organizatia Romani CRISS a realizat o documentare in comunitatea de romi din localitatea Panciu pentru a studia posibilitatea implementarii proiectului *Start bun pentru scoala*. Pentru elaborarea acesteia au fost aplicate chestionare mai multor familii de romi ¹.

Seminarul de formare a cadrelor didactice

Continutul seminarului a urmarit: formarea invatatorilor si a educatorilor, elaborarea curriculum-ului pentru programul de vara, capacitatea de a intelege, de a accepta si de a tolera diferentele culturale.

Seminarul de formare a invatatorilor si educatorilor implicati in implementarea proiectului "Start bun pentru scoala" s-a desfasurat in perioada 30-31 iulie 2001, la Complexul Argolinex – Valea Campului, jud. Vrancea.

Scopul actiunii l-a constituit pregatirea cadrelor didactice in implementarea proiectului "Start bun pentru scoala" si sensibilizarea acestora fata de adaptarea copiilor romi la activitatile specifice scolii.

La seminar au participat 13 cadre didactice de la Scoala nr. 1 Panciu, scoala-pilot in cadrul proiectului si mediatorul scolar. Dintre acestia, o invatatoare si o educatoare, impreuna cu mediatorul scolar au lucrat in perioada 1-30 august cu doua grupe de elevi romi..

Formatorii au fost: drd. Firuta Tacea, membru al Consiliului National pentru Curriculum, drd. Simona Velea, asistent cercetator, Institutul de Stiinte ale Educatiei si prof. Dan Abacioaie, formator national.

Continuturile formarii au fost: notiuni de managementul clasei (motivatie, stil didactic), utilizarea resurselor (timp, spaitu), strategii didactice, invatare prin cooperare), elemente de educatie interculturala, rolul mediatorului scolar, evaluarea rezultatelor scolare ale copiilor, modalitati de adaptare a curriculum-ului la nevoile si particularitatile elevilor.

Programul de pregatire a copiilor romi – august 2001

Elaborarea curriculum-ului

A fost alcatuit un grup de lucru pentru proiectarea curriculum-ului pentru perioada de pregatire pentru scoala a copiilor romi. S-a intentionat ca membrii grupului de lucru sa fie persoane cu experienta relevantă pentru activitățile proiectului *Start bun pentru școală*, teoreticieni și practicieni, pentru a oferi curriculum-ului atât un caracter științific, cât și o abordare din perspectiva practicianului. Membrii grupului de lucru au avut intalniri regulate, in cursul lunii iulie a.c., pentru a stabili metodologia de lucru, modelul de proiectare curriculara si pentru a elabora curriculum-ul.

Exista cateva principii care stau la baza elaborarii curriculum-ului. Unul dintre acestea au fost adecvarea continuturilor invatarii si activitatilor de invatate la specificul copiilor (varsta, mediu familial, specificul comunitatii) si valorificarea potentialului motivational si intelectual al copiilor.

Un alt principiu de baza a fost proiectarea activitatilor de invatare astfel incat sa fie predominant jocul didactic in scopul accesibilitatii activitatilor.

Obiectivele generale ale curriculum-ului: dezvoltarea capacitatii de receptare a mesajului oral si de exprimare orala, dezvoltarea atitudinilor favorabile initierii si mentinerii unor relatii de cooperare in grupuri mixte si dezvoltarea motivatiei pentru scoala,formarea unor deprinderi necesare desfasurarii activitatilor de tip scolar.

Programul de Vara

In perioada 1-30 august 2001, s-a desfasurat programul de pregatire pentru scoala al copiilor romi din localitatea Panciu.

1 AUGUST 2001 - DESCHIDERA FESTIVA A PROGRAMULUI DE VARA

La deschiderea festiva a programului au luat parte reprezentanti ai autoritatilor locale, cadre didactice (participante la seminar), parinti, reprezentanti ai presei scrise si televiziunii, managerul de proiect, consultantul psihopedagogic.

Evenimentul a fost relatat in presa locala (ziarul "Milcovul" si TV) si la televiziunea nationala (Romania), in jurnalul de seara.

Spatiul de lucru a fost decorat de fiecare invatator, cel de la "grupa mica" preluand elemente ale decorului de la gradinita (masute, scaunele, jucarii, covoras etc).

Copiii au primit rechizite: creioane, creioane colorate, plastilina, carti de colorat, acuarele, stilou, echipament sportiv etc.

In fiecare zi au primit o gustare (sandwich, dulciuri, fructe, iaurt, suc, apa minerala etc). Servirea mesei la scoala a fost un element valorificat din punct de vedere educativ in curriculum si a reprezentat un mijloc eficient de formare a unor deprinderi igienico-sanitare si de exersare a unor comportamente corespunzatoare.

Activitatile programului de pregatire pentru scolaritate al copiilor romi au fost structurate dupa liniile directoare ale curriculum-ului elaborat de grupul de consultanta. Durata activitatilor a crescut treptat, de la 4 ore pe zi in prima saptamana, la 5 ore in a doua si a treia si 6 ore in ultima saptamana.

Pe parcursul celor 4 saptamani a programului de pregatire pentru clasa I, s-a urmarit sa se acopere elementele esentiale pentru: dezvoltarea limbajului, activitati matematice, cunoasterea mediului, educatie pentru societate, activitati artistico-plastice, educatie fizica, muzică, dans, jocuri si activitati liber creative.

Monitorizarea programului de vara

Echipa de coordonare a desfasurat vizite saptamanale de monitorizare pentru: observarea modului de desfasurare a activitatilor cu elevii, a frecventei elevilor, inregistrarea activitatilor si a masurii in care rezultatele corespund cu obiectivele proiectului, modul de implementare a curriculum-ului.

Dintre observatiile consemnate in rapoartele de monitorizare, elaborate dupa fiecare vizita, se pot consemna urmatoarele rezultate:

Avantaje: activitatile s-au desfasurat conform planificarii initiale a proiectului, frecventa elevilor a fost foarte buna, rezultatele partiale sunt bune -elevii raspund favorabil solicitarilor cadrelor didactice si au dobandit niste deprinderi de baza, care le vor fi utile nu doar in viitoarea activitate scolara, ci si in viata zilnica, implicarea si interesul cadrelor didactice participante la seminar pentru activitatile desfasurate cu copiii, interesul parintilor pentru activitatile proiectului este crescut, asigurarea mesei copiilor a fost corespunzatoare.

Puncte slabe: dificultatea aprecierii masurii in care s-a dezvoltat motivatia intrinseca pentru scoala a elevilor, ca urmare a elementelor care intretin motivatia extrinseca, implicarea conducerii scolii a scazut pe parcurs.

Seminarul de evaluare a programului de vara

In prima parte a lunii septembrie elevii au beneficiat de o scurta vacanta care a delimitat finalizarea programului intensiv de pregatire pentru scoala si inceperea scolii. Tot in aceasta perioada era programat un seminar de evaluare a programului de vara si a stadiului actual al implementarii proiectului. In urma modificarii termenelor pentru alocarea fondurilor

proiectului si a unor neconcordanțe in programul de activitati al partenerilor proiectului, seminarul de evaluare a fost amanat pentru luna octombrie.

Un alt moment important a fost seminarul de evaluare a programului intensiv de pregatire pentru scoala si a stadiului implementarii proiectului.

Seminarul de evaluare s-a desfasurat pe 12 octombrie 2001, la Complexul Argolinx – Valea Campului, jud. Vrancea.

Scopul actiunii l-a constituit evaluarea programului de pregatire pentru scoala a copiilor romi desfasurat in perioada 1-30 august si a implementarii proiectului.

Durata seminarului a fost de o zi, având cinci secvențe distincte:

Prezentarea succinta a proiectului *Start bun pentru scoala*

Autoevaluarea activitatii

Obstacole: bilingvismul copiilor (de multe ori, copiii nu recunosc că sunt vorbitori de limba romani, de teama marginalizării),munca ilegala a copiilor, gradul redus de alfabetizare al parintilor, stereotipurile si prejudecatile, atat din partea populatiei majoritare, cat si din partea populatiei minoritare.

Sugestii:educatia pentru sanatate,eliminarea/prevenirea muncii copiilor, care, conform legislatiei Romaniei, este ilegala, educatia parintilor, formarea cadrelor didactice, servicii de consiliere si logopedie, recunoasterea profesiei “mediator scolar” si pregatirea de specialitate a mediatorilor scolari

Sugestiile desprinse in urma seminarului au fost: extinderea proiectului si organizarea sa pe trei linii de program: formarea cadrelor didactice, educatia parintilor, pregatirea copiilor pentru scolaritate; educatia adultilor (prin intermediul educatiei copiilor); continuarea proiectului si pentru alte categorii de copii.

Centrul de Suport Educativ

Activitatea Centrului de sprijin educativ este coordonata de d-na invatatoare Pricop Dorina, care a lucrat cu copiii si in a doua parte a programului de vara.

Durata activitatilor este de trei ore de curs pe zi.

Scopul Centrului de sprijin educativ este de a oferi sprijin suplimentar elevilor beneficiari ai proiectului. Astfel, dupa fiecare zi de curs, intre orele 14.00-17.00, copiii desfasoara diferite activitati educative: efectuarea temelor pentru acasa, repetarea lectiilor pentru a doua zi, corectarea unor deficiente sau compensarea lor, alte activitati de invatare care sa constituie premise pentru o mai buna adaptare scolara a copiilor.

Discutiile cu parintii au relevat faptul ca au fost multumiti de organizarea si desfasurarea programului si ca intentioneaza sa sprijine participarea scolara a copiilor.

Copiii au dorit sa demonstreze progresul lor in urma activitatilor desfasurate, dar, mult mai important ni s-a parut faptul ca au manifestat entuziasm, bucuria de a fi apreciat de ceilalti, de a fi “pe scena” si de a primi aplauze, de a-i simti pe parinti alaturi de ei.

Monitorizarea proiectului

Echipa de coordonare a desfășurat vizite lunare pentru monitorizarea implemetării proiectului: observarea modului de desfășurare a activităților cu elevii, a frecvenței elevilor, înregistrarea

activităților și a măsurii în care rezultatele de până acum corespund cu obiectivele proiectului, modul de implementare a curriculum-ului. Dintre observațiile consemnate în rapoartele de monitorizare, elaborate după fiecare vizită, se pot consemna:

AVANTAJE:

activitățile s-au desfășurat conform planificării inițiale a proiectului

frecvența elevilor a fost foarte bună

rezultatele parțiale sunt bune: elevii răspund favorabil solicitărilor cadrelor didactice și au dobândit niște deprinderi de bază, care le vor fi utile nu doar în viitoarea activitate școlară, ci și în viața zilnică

implicarea și interesul cadrelor didactice participante la seminar pentru activitățile desfășurate cu copiii (foarte multe dintre acestea au venit de mai multe ori la școală și au asistat la activități; deja s-au împrietenit cu copiii)

interesul părinților pentru activitățile proiectului este crescut, aceștia venind din când în când la școală pentru a discuta cu învățătoarea și cu mediatoarea școlară

asigurarea mesei copiilor a fost corespunzătoare

LIMITE:

difficultatea aprecierii măsurii în care s-a dezvoltat motivația intrinsecă pentru școală a elevilor, ca urmare a elementelor care întrețin motivația extrinsecă.

persistența unor probleme legate de igienă și de tratarea bolilor identificate, deoarece tratamentul trebuie urmat, de cele mai multe ori, de toată familia

implicarea conducerii școlii a scăzut pe parcurs

CONCLUZII

Impactul activitatilor desfasurate in perioada iunie-decembrie 2001 a fost cel planificat. Modul de implicare al persoanelor – cadre didactice, mediator scolar, formatori, observatori, copii, parinti – a fost foarte bun, iar atmosfera generala pe parcursul implementarii proiectului a fost favorabila cooperarii.

Dintre sugestiile primite pe parcurs, retinem: durata programul de pregatire pentru scolaritate ar trebui sa fie mai mare, organizarea unui seminar la sfarsitul proiectului pentru evaluarea acestuia si pentru valorificarea experientelor derulate pe parcursul anului scolar. Cadrele didactice participante la seminar si mediatorul scolar au sugerat continuarea cooperarii si multiplicarea acestei experiente. A fost primul proiect in care au fost implicati si au descoperit posibilitatile de valorificare a acestui gen de activitate.

Impactul activitatilor desfasurate in perioada septembrie-decembrie a fost cel scontat . Modul de implicare al autoritatilor a fost satisfacator, iar atmosfera generala pe parcursul implementarii proiectului a fost favorabila cooperarii.